

KAPITEL 6

PARK

6.1 Ledande dokument

RIBUSS – 14

Riktlinjer för utformning av gator och vägar med hänsyn till busstrafik, SL

VGU

Krav för vägars och gators utformning, Trafikverkets publikation 2012:179

TRVK Väg

Trafikverkets tekniska krav Vägkonstruktion, TRV 2011:072, TDOK 2011:264

TRVR Väg

Trafikverkets tekniska råd Vägkonstruktion, TRV 2011:073, TDOK 2011:267

BH 90

Bygghandlingar 90, del 7 – Redovisning av anläggning

Tillgänglighetshandbok – [LÄNK](#)

Tyresö kommun, 2012-11-15

Säkra lekplatsen: olycksförebyggande utformning av lekplatser och lekredskap

Svenska kommunförbundet, Stockholm, 2002

Växtbäddar i Stockholms stad

Handbok, 2009-02-23

Tyresö kommuns grönstrukturplan

Riktlinjer för dagvattenhantering – [LÄNK](#)

Tyresö kommun

Dagvattenhanteringsplan – [LÄNK](#)

Tyresö kommun, uppdaterad 2011

Daglig – [LÄNK](#)

Dagvattenlösningar i gatumiljö

Se även 1.2 Ledande dokument – gemensamma för alla kapitel.

6.2 Vegetation

6.2.1 Val av växtmaterial

- Växtmaterialet bör vara optimalt härdigt och med rätt proveniens för Tyresö kommun.
- Då E-material finns att tillgå för art i önskad kvalitet bör E-material väljas. Hänsyn ska tas till ståndorten (habitat) så att en sund och livsduglig planta kan utvecklas. Dessutom ska valet ske med hänsyn till estetik och allergi.
- För varje art/sort anges var växtmaterialet har odlats under de senaste tre åren. Undantag från detta kan ges under speciella omständigheter och efter godkännande från Tyresö kommun.
- Beställaren, Tyresö kommun, ska beredas möjlighet att på plats i plantskolan få undersöka och bilda sig en uppfattning av växtbetingelserna och övriga omständigheter kring det beställda materialet.
- För att snabbt åstadkomma en grön miljö och för att motverka skadegörelse, till exempel i form av avbrutna trädkronor, ska kraftiga trädkvaliteter väljas i gatumiljöer. För gatuträd ska stamomfång vara minst 25–30 cm om inte annat anges. Träd i gräsytor ska ha stamomfång minst 20–25 cm om inte annat anges.
- Allé- och gatuträd ska ha en fri stamhöjd på ca 2 m.

Växtval i naturpark

- Vid plantering i naturmark och naturparker ska företrädesvis arter som naturligt förekommer i området väljas.
- Vid plantering i naturmark och naturparker ska företrädesvis arter som naturligt förekommer i området väljas.

I beskrivningen anges:

- I regel ska sen höstplantering eftersträvas, det gäller framför allt barrotsplantor. Barrotsplantor får inte planteras under förhållanden med minusgrader. Vid höstplantering ska växtmaterialet vara väl avmognat vid leveransen.
- För vissa trädslag, till exempel pil, kan höstplantering ske tidigast efter mitten av november.
- Träd med klump eller containerodlade träd kan planteras under hela säsongen.

- Klump ska vara sammanhängande och väl genomrotad. I container får rötterna inte ha bildat s.k. rotsnurr.
- Vid vårplantering och leverans söderifrån ska leveransen anpassas så att inte växtmaterialet har vegeterat.
- Leveranskontroll av växtmaterialet ska utföras enligt 3.3.2. Växterna ska omedelbart efter leverans till byggarbetsplatsen vattnas, täckas och skyddas mot uttorkning. Växter som inte kan planteras direkt efter leverans, ska omgäende jordslås i luckert material på skuggig plats. Jordslagna växter ska vattnas dagligen.
- Försiktighet ska iakttas vid hantering av växtmaterialet. Lyft ska ske med tag om rotklumpen. Vid plantering ska rotsystemet bredas ut och väl rymmas i planteringsgropen. Planteringsdjupet ska om inte annat anges vara lika med planteringsdjupet i plantskolan. Marken genomvattnas i samband med planteringen.
- Säckväv kring klumpen löses upp, tas inte bort.

6.2.2 Val av gräsfröblandningar

Gräsyntans användningsområde och krav på slitagetålighet ska styra valet av fröblandning. Både val av arter och sorter har stor betydelse.

6.3 Uppbyggnad av växtbädd för planterings- och gräsytor

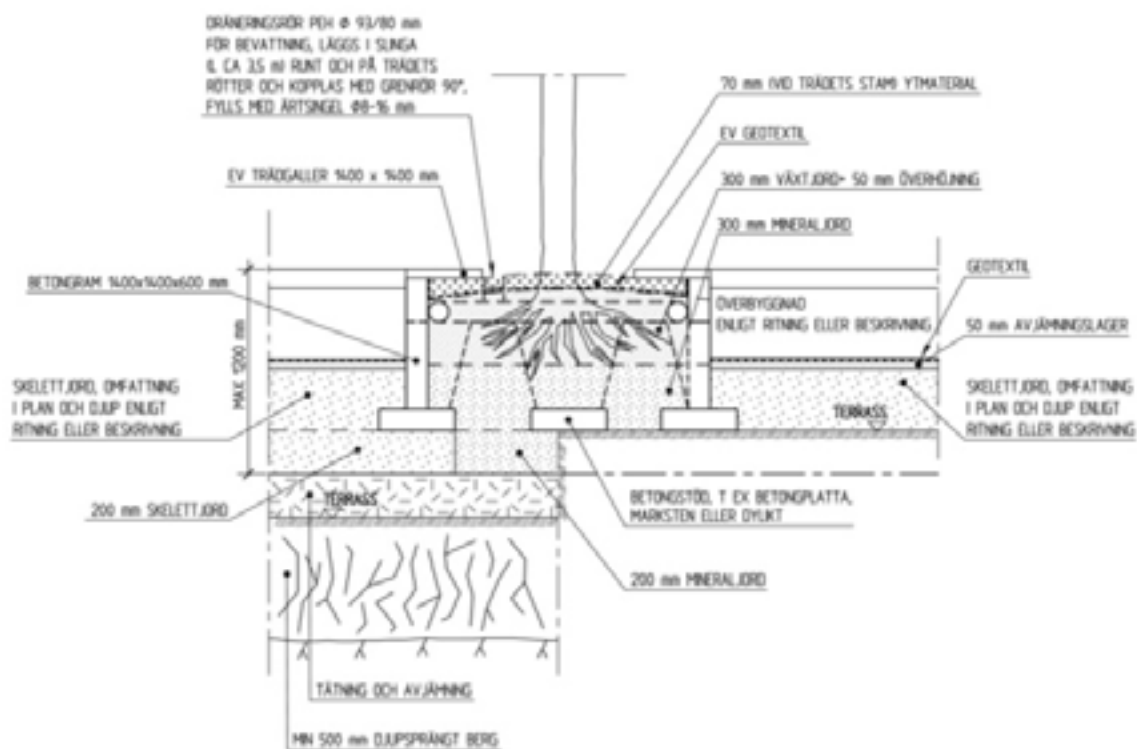
6.3.1 Allmänt

Växtbädden kan utgöras av ett homogent lager växtjord som vilar på en terrass. Växtbädden kan också utgöras av homogent lager växtjord som vilar växtjord och mineraljord som vilar på en terrass.

- Växtbäddens lagertjocklek, samt krav på de massor som utgör växt- och mineraljorden varierar med platsens förutsättningar och det önskade resultatet av planteringen/sådden. För att säkerställa kvaliteten ska jordanalys utföras av typen ”AL-metoden”. Därefter ska jordförbättrande åtgärder vidtas så att de krav som ställs på växtbäddens massor uppfylls.
- Ingående massor ska vara fria från flerårigt roto gräs.
- Ingen del av växtbädden får packas.
- Direkt efter plantering/sådd ska växtbädden vattnas, även vid regn.
- Då träd planteras i grupper i gräsytor ska sammanhängande växtbädd eftersträvas.
- Enskilda träd ska sättas i trädgrop. Träd ska bindas upp med trästörrar. Trästörrarna tas bort efter 1–2 år för att inte missgynna trädet.
- Träd i hårdgjorda ytor ska sättas i trädgrop med trälåda/betonglåda som möjliggör god luftning. För gatuträd används stamskydd och markgaller.
- Skelettjord ska användas och utföras med god luftning. För träd planterade i grupp eller på rad ska skelettjorden vara sammanhängande. Dimensionerande volym är 15 m³ växtbädd inklusive skelettjord per träd.
- För att underlätta ogräsbekämpning kan växtbädden täckas med 100 mm täckbark (0-fraktion får inte ingå), träflis, singel eller grus. Mellan täckmaterialet och växtbäddens jord kan fiberduk läggas ut som ett materialskiljande lager. För att kompensera näringsbortfall vid bark och träflis bör 5 cm tjockt lager väl brunnen stallgödsel läggas under det materialskiljande lagret.

6.3.2 Trädplantering i hårdgjord yta

Växtjord

- Mullhalt 7–10 viktprocent.
- Mullen ska vara väl humifierad, H 6–7.
- pH-värdet 6,0–7,0.
- Halten finpartiklar, 0–0,002 mm ska vara 8–12 viktprocent.
- Halten finsand, 0,2–2 mm ska vara minst 35 viktprocent.
- Halten grovt material, 2–20 mm, 10–20 viktprocent.

Näringsinnehåll vid AL-analys (mg lufttorr jord) ska vara enligt klass III-jordar:

Kväve, NO ₃	10–25
Fosfor, P	4–8
Kalium, K	8–16
Kalcium, Ca	så att pH enligt ovan kan erhållas
Kvoten K-Mg ska vara	1–2

Mineraljord

Mineraljorden ska bestå av massor inom följande fraktioner:

Lerfri eller lerfattig sandjord	Kornstorlek <2 mm
Grusig sandmorän	Halt 0,06/20 <15 viktprocent
Halt 0,002/20 <5 viktprocent	
Grusig eller sandig siltjord	Kornstorlek >0,02 mm
Lerig grus- eller sandjord	Halt 0,06/20 <40 viktprocent
Siltig eller lerig sandmorän	Halt 0,002/20 5–15 viktprocent
Lerig siltjord	Kornstorlek <0,02 mm
Lättlera	Halt 0,06/20 >40 viktprocent
Lerig siltmorän	Halt 0,002/20 5-25 viktprocent

Befintlig terrass får användas som mineraljord om den uppfyller kraven enligt ovan.

Befintlig terrass

Terrassen ska till ett djup av minst 200 mm bestå av massor inom följande fraktioner:

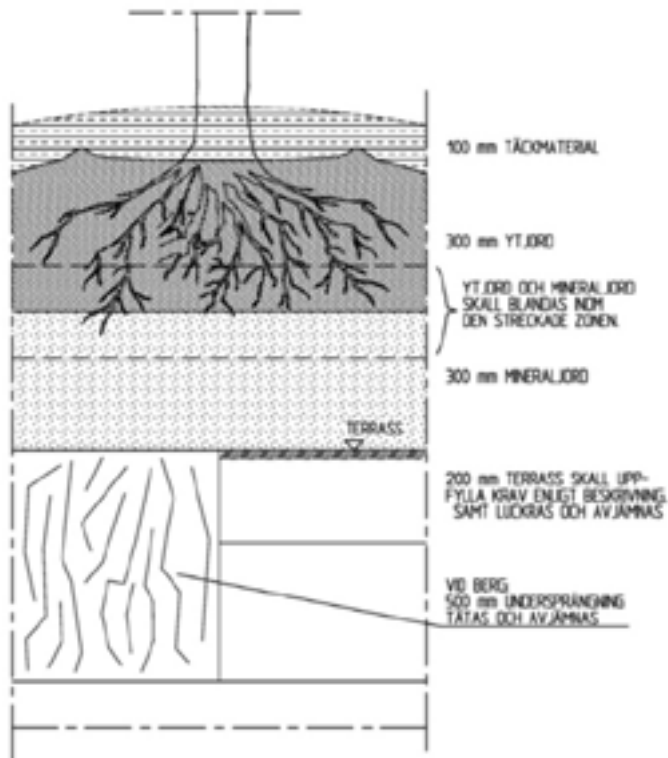
Lerfri eller lerfattig sandjord	Kornstorlek <2 mm
Grusig sandmorän	Halt 0,06/20 <15 viktprocent
Halt 0,002/20 <5 viktprocent	
Grusig eller sandig siltjord	Kornstorlek >0,02 mm
Lerig grus- eller sandjord	Halt 0,06/20 <40 viktprocent
Siltig eller lerig sandmorän	Halt 0,002/20 5–15 viktprocent
Lerig siltjord	Kornstorlek <0,02 mm
Lättlera	Halt 0,06/20 >40 viktprocent
Lerig siltmorän	Halt 0,002/20 5–25 viktprocent

Uppfyller befintlig terrass inte ovanstående krav, ska de översta 200 mm ersättas med material enligt ovan.

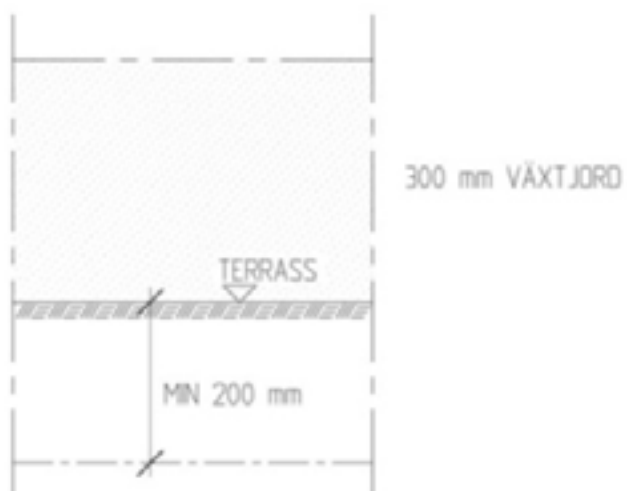
Används befintlig terrass ska denna luckras till ett djup av minst 200 mm. Luckring sker genom att massorna lyfts upp och släpps ner igen. Jordens struktur ska inte helt slås sönder. Luckring ska inte ske genom blandning. Efter luckring får inte jordklumpar större än 100 mm förekomma. Då befintlig terrass används som mineraljord ska luckring ske till ett djup motsvarande mineraljordens tjocklek samt ytterligare 200 mm.

6.3.3 Växtbädd för träd och buskar i vegetationsyta

Träd

Planteringsyta

Växtjord

- Mullhalt 3–6 viktprocent. Mullen ska vara väl humifierad, H 6-7, pH-värdet 6,0–7,0.
- Halten finpartiklar, 0–0,002 mm ska vara 5–10 viktprocent.
- Halten grovt material, 2–20 mm, 10–20 viktprocent.
- Halten sten och grovgrus, 20–50 mm, 0–5 viktprocent.

Näringsinnehåll vid AL-analys (mg lufttorr jord) ska vara enligt klass III-jordar:

Kväve, NO ₃	10–25
Fosfor, P	4–8
Kalium, K	8–16
Kalcium, Ca	så att pH enligt ovan kan erhållas
Kvoten K-Mg ska vara	1–2

Mineraljord

Mineraljorden ska bestå av massor inom följande fraktioner:

- Lerfri eller lerfattig sandjord
- Grusig sandmorän
- Kornstorlek <2 mm
- Halt 0,06/20 <15 viktprocent
- Halt 0,002/20 <5 viktprocent
- Grusig eller sandig siltjord
- Lerig grus- eller sandjord
- Siltig eller lerig sandmorän
- Kornstorlek >0,02 mm
- Halt 0,06/20 <40 viktprocent
- Halt 0,002/20 5–15 viktprocent
- Lerig siltjord
- Lättlera
- Lerig siltmorän

- Kornstorlek <0,02 mm
- Halt 0,06/20 >40 viktprocent
- Halt 0,002/20 5–25 viktprocent

Befintlig terrass får användas som mineraljord om den uppfyller kraven enligt ovan.

Befintlig terrass

Terrassen ska till ett djup av minst 200 mm bestå av massor inom följande fraktioner:

Lerfri eller lerfattig sandjord	Kornstorlek <2 mm
Grusig sandmorän	Halt 0,06/20 <15 viktprocent Halt 0,002/20 <5 viktprocent
Grusig eller sandig siltjord	Kornstorlek >0,02 mm
Lerig grus- eller sandjord	Halt 0,06/20 <40 viktprocent
Siltig eller lerig sandmorän	Halt 0,002/20 5–15 viktprocent
Lerig siltjord	Kornstorlek <0,02 mm
Lättlera	Halt 0,06/20 >40 viktprocent
Lerig siltmorän	Halt 0,002/20 5–25 viktprocent

Uppfyller befintlig terrass inte ovanstående krav, ska de översta 200 mm ersättas med material enligt ovan.

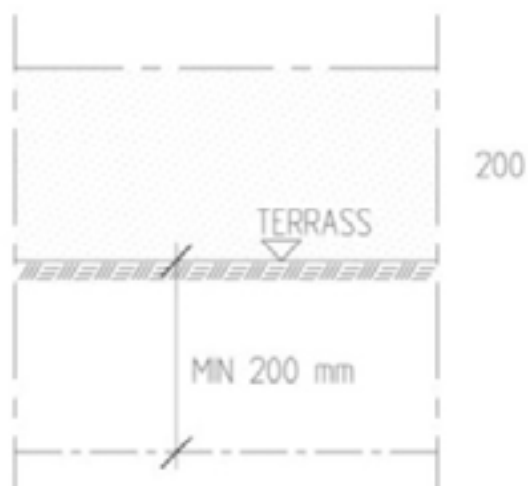
Används befintlig terrass ska denna luckras till ett djup av minst 200 mm. Luckring ska ske genom att massorna lyfts upp och släpps ner igen. Jordens struktur ska inte helt slås sönder. Luckring ska inte ske genom blandning. Efter luckring får inte jordklumpar större än 100 mm förekomma.

Då befintlig terrass används som mineraljord ska luckring ske till ett djup motsvarande mineraljordens tjocklek samt ytterligare 200 mm.

6.3.4 Växtbädd för perenner

Växtjord

- Mullhalt 7–10 viktprocent. Mullen ska vara väl humifierad, H 6–7, pH-värdet 6,0–7,0.
- Halten finpartiklar, 0–0,002 mm ska vara mellan 8–12 viktprocent.
- Halten finsand, 0,2–2 mm ska vara minst 35 viktprocent.
- Halten grovt material, 2–20 mm, max 2 viktprocent.

Näringsinnehåll vid AL-analys (mg lufttorr jord) ska vara enligt klass III-jordar:

Kväve, NO ₃	10–25
Fosfor, P	4–8
Kalium, K	8–16
Kalcium, Ca	så att pH enligt ovan kan erhållas
Kvoten K-Mg ska vara	1–2

Befintlig terrass

Terrassen ska till ett djup av minst 200 mm bestå av massor inom följande fraktioner:

Lerfri eller lerfattig sandjord	Kornstorlek <2 mm
Grusig sandmorän	Halt 0,06/20 <15 viktprocent Halt 0,002/20 <5 viktprocent
Grusig eller sandig siltjord	Kornstorlek >0,02 mm
Lerig grus- eller sandjord	Halt 0,06/20 <40 viktprocent
Siltig eller lerig sandmorän	Halt 0,002/20 5–15 viktprocent
Lerig siltjord	Kornstorlek <0,02 mm
Lättlera	Halt 0,06/20 >40 viktprocent
Lerig siltmorän	Halt 0,002/20 5–25 viktprocent

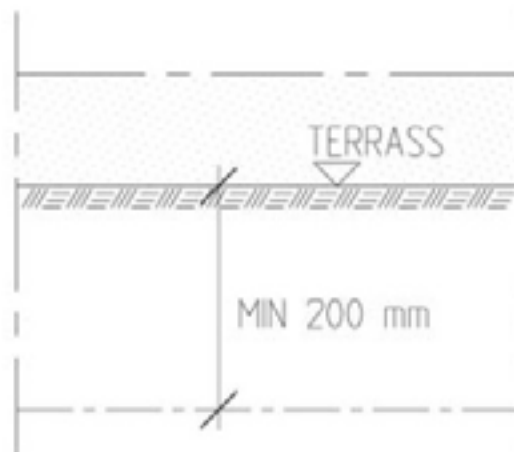
Uppfyller befintlig terrass inte ovanstående krav, ska de översta 200 mm ersättas med material enligt ovan. Används befintlig terrass ska denna luckras till ett djup av minst 200 mm.

Luckring ska ske genom att massorna lyfts upp och släpps ner igen. Jordens struktur ska inte helt slås sönder. Luckring ska inte ske genom blandning. Efter luckring får inte jordklumpar större än 100 mm förekomma.

6.3.5 Växtbädd för gräsyta

Växtjord

- Mullhalt 3–6 viktprocent. Mullen ska vara väl humifierad, H 6–7, pH-värdet 6,0–7,0.
- Halten finpartiklar, 0–0,002 mm ska vara mellan 2–5 viktprocent.
- Halten finsand, 0,2–2 mm ska vara minst 35 viktprocent.
- Halten grovt material, 2–16 mm, ska vara mellan 10–20 viktprocent.
- Material >16 mm får inte förekomma.

Näringsinnehåll vid AL-analys (mg lufttorr jord) ska vara enligt klass III-jordar:

Kväve, NO ₃	10–25
Fosfor, P	4–8
Kalium, K	8–16
Kalcium, Ca	så att pH enligt ovan kan erhållas
Kvoten K-Mg ska vara	1–2

Befintlig terrass

Terrassen ska till ett djup av minst 200 mm bestå av massor inom följande fraktioner:

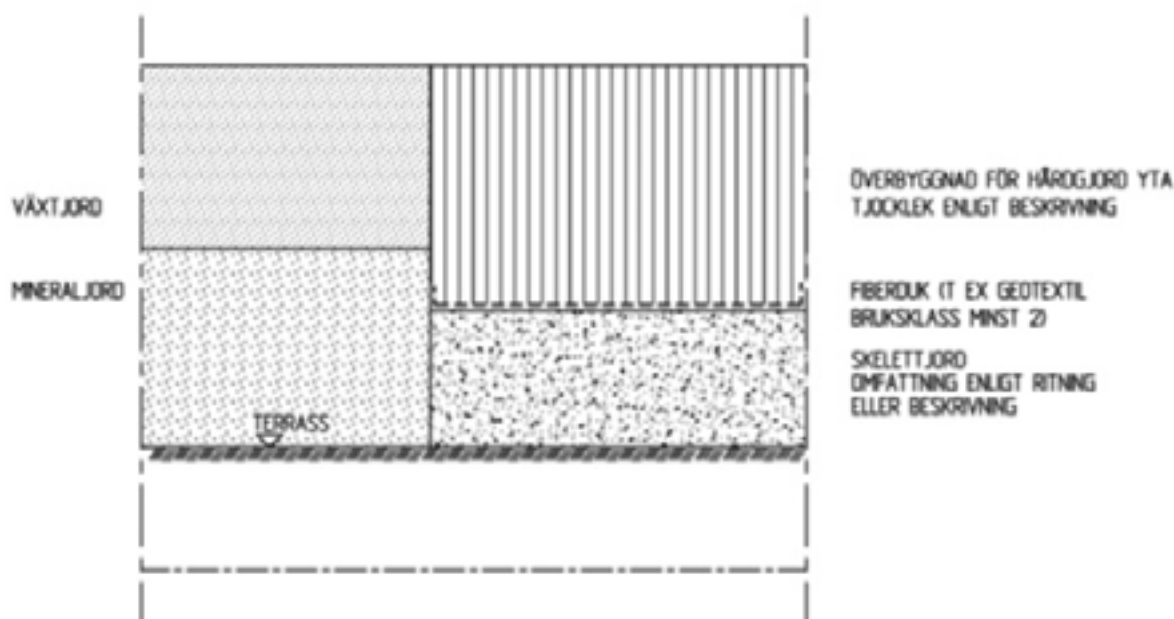
Lerfri eller lerfattig sandjord	Kornstorlek <2 mm
Grusig sandmorän	Halt 0,06/20 <15 viktprocent Halt 0,002/20 <5 viktprocent
Grusig eller sandig siltjord	Kornstorlek >0,02 mm
Lerig grus- eller sandjord	Halt 0,06/20 <40 viktprocent
Siltig eller lerig sandmorän	Halt 0,002/20 5–15 viktprocent
Lerig siltjord	Kornstorlek <0,02 mm
Lättlera	Halt 0,06/20 >40 viktprocent
Lerig siltmorän	Halt 0,002/20 5–25 viktprocent

Uppfyller befintlig terrass inte ovanstående krav, ska de översta 200 mm ersättas med material enligt ovan. Används befintlig terrass ska denna luckras till ett djup av minst 200 mm.

Luckring ska ske genom att massorna lyfts upp och släpps ner igen. Jordens struktur ska inte helt slås sönder. Luckring ska inte ske genom blandning. Efter luckring får inte jordklumpar större än 100 mm förekomma.

6.3.6 Växtbädd för skelettjord

Skelettjorden ska till sin volym bestå av 1/3 växtjord och 2/3 bergkross.

1/3 växtjord

- Mullhalt 7–10 viktprocent. Mullen ska vara väl humifierad, H 6–7, pH-värdet 6,0–7,0.
- Halten finpartiklar, 0–0,002 mm ska vara 8–12 viktprocent.
- Halten finsand, 0,2–2 mm ska vara minst 35 viktprocent.
- Halten grovt material, 2–20 mm, 10–20 viktprocent.

Näringsinnehåll vid AL-analys (mg lufttorr jord) ska vara enligt klass III-jordar:

Kväve, NO ₃	10–25
Fosfor, P	4–8
Kalium, K	8–16
Kalcium, Ca	

6.3.7 Värdeavdrag

Om växtmaterialet avviker från i handlingarna angivna värden och/eller kvalitet görs avdrag enligt nedan.

Träd

1. Avviker ett träd med en (1) mindre storleks- och eller kvalitetsklass från värdet, görs avdrag med 30 procent på priset för trädet.
2. Avviker ett träd två (2) mindre storleks- och eller kvalitetsklass från värdet, görs avdrag med 60 procent på priset för trädet.

Buskar

1. Avviker 5–10procent av buskarna i en plantering en lägre (1) storleks- och eller kvalitetsklass från angivet värde, görs avdrag med 25 procent på priset för hela planteringsytan.
2. Avviker 10–20 procent av buskarna i en plantering en lägre (1) storleks- och eller kvalitetsklass från angivet värde, görs avdrag med 50 procent på priset för hela planteringsytan.
3. Avviker 5–10procent buskarna i en plantering två lägre (2) storleks- och eller kvalitetsklass från angivet värde, görs avdrag med 50 procent på priset för hela planteringsytan.

6.3.8 Vite

- Vite på grund av skador på träd i stadsmiljö, gata och park vid schaktarbeten och/eller dylikt.
- Vite per träd: minst 100 000 kronor.
- Vitet ska betalas med hela beloppet när: stam eller krona eller rot har skador på 10 procent eller om den sammanlagda skadan uppgår till 10 procent. Vid mindre skador än 10 procent ersätts dessa med de verkliga kostnaderna för att exempelvis renskära av grenar.

6.4 Anläggning av lektytor

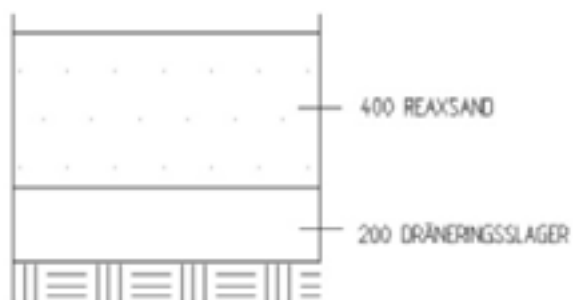
Allmänna anvisningar

För projektering av lekplatser hänvisas till rekommendationer i Svenska kommunförbundets skrift "Säkra lekplatsen! Olycksförebyggande utformning av lekplatser och lekredskap". Där anges bland annat lämpligt underlagsmaterial för lekredskap med risk för fall.

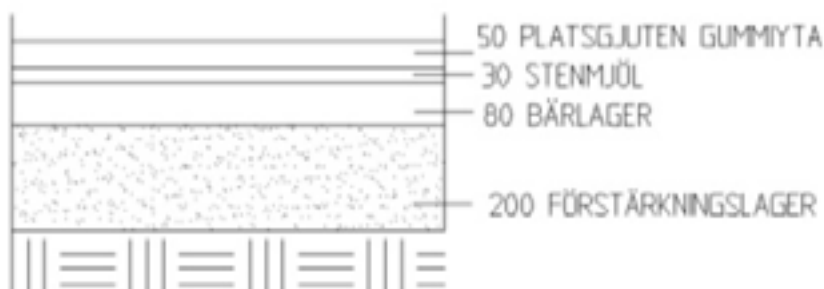
Lektytor

TYP	SANDDJUP	SANDKVALITET	RENHET
Strid sand	400 mm	Enligt AMA DCJ.1	Fritt från humus och föroreningar
Bark		100 mm	
Gummiplattor		50 mm	

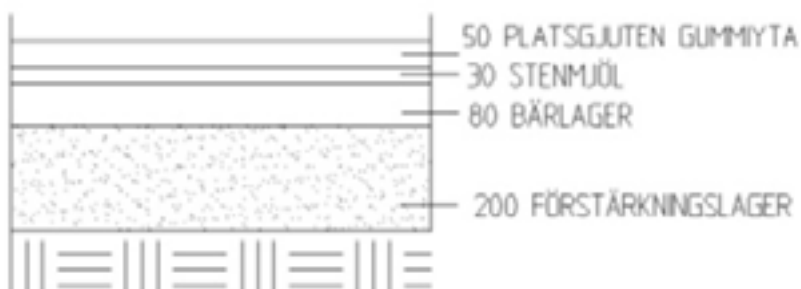
Strid sand

Bark

Gummiplattor

6.5 Skötsel och underhåll

Skötsel av vegetationsytor under garantitiden

Enligt AF föreskrifter för objekt.

Skötsel och underhåll av kommunala anläggningar

Se kapitel 11 Drift och underhåll.

6.6 Tillstånd för privat brukande av kommunens mark

Kontakta kommunens mark och exploateringsenhet.

6.7 Policy för trädfällning på kommunens mark

Kommunen tar främst ned träd som kan framkalla fara för allmänheten, det vill säga lutar åt något håll eller är dött och riskerar att falla på någon eller något. Gallring sker efter behov och i samsyn med kommunens ekolog. I övriga specifika fall ta kontakt med kommunens arbetsledare park – tel. 08-5782 98 68.

Det kan behövas marklov för trädfällning och skogsplantering om kommunen bestämt detta i detaljplan eller i områdesbestämmelse.